

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Obecné právní dějiny

Vojáček

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Sovětský stát a právo

Vojáček

Předrevoluční Rusko

- samoděržaví
- reformy 60. let 19. století
- revoluce 1905 - 1907
- Stolypinova agrární reforma (+ dílčí reformy zemstev, školství a sociálního pojištění)
- bolševici a menševici
- KD (kadeti) a SR (eseři)

Únorová fáze revoluce 1917

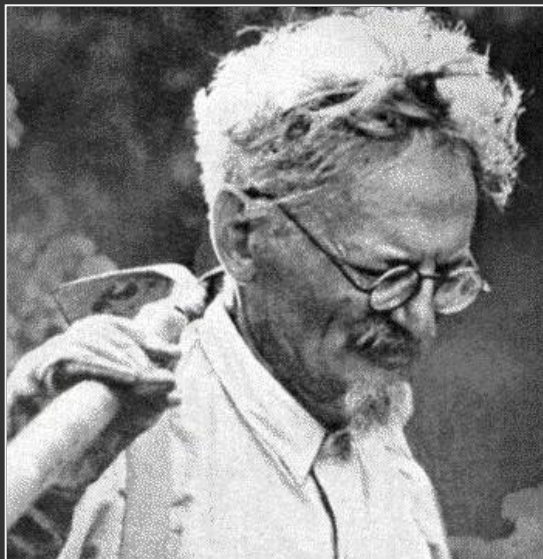
- svržení carismu
- Prozatímní vláda + sověty = dvojvládí
- potlačení vlivu sovětů
- Miljukovova nóta
- Kornilovův puč

Říjnová fáze revoluce

- útok na Zimní palác
- II. všeruský sjezd sovětů
- říjnové dekrety:
 - Dekret o míru, Dekret o půdě, Dekret o vytvoření dělnicko-rolnické vlády + Deklarace práv národů Ruska
- Dekrety o soudu (revoluční právní vědomí a svědomí soudců)

Lev Trockij

ДЕКРЕТЪ О ЗЕМЛѢ

Съезда Совѣтовъ Рабоч. и Солдат. Депутатовъ

(Принятъ на засѣданіи 26-го октября въ 2 часа ночи).

- 1) Подтвердить обязательность на землях собственности введенныхъ безъ всякаго выкупа.
- 2) Подтвердить также, равно какъ и въ земляхъ государственныхъ, монастырскихъ, церковныхъ и иныхъ, какъ казенныхъ и частныхъ имуществъ, государственныхъ предприятий и иныхъ принадлежностей передавать въ распоряженіе всенароднаго хозяйства Комитетомъ и Урядовымъ Советомъ Крестьянскихъ Депутатовъ порознь до Учредительнаго Собранія.
- 3) Какимъ бы то ни было путемъ конфисковать имущество, принадлежащее отчасти частной собственности, принадлежало земледѣльцамъ, крестьянамъ революціоннаго круга. Урядовымъ Советамъ Крестьянскихъ Депутатовъ предоставляется въ необходимыхъ случаяхъ для обеспечения строительнаго вопроса при конфискации имущества частныхъ лицъ, для определения того, до какого размѣра участки и иные участки подлежатъ конфискации для обеспечения точной оцѣнки всего конфискованнаго имущества и для строительнаго революціоннаго круга всего принадлежащаго въ распоряженіи на земляхъ со всякимъ употребленіемъ, орудіями, инвентаремъ, инструментомъ и проч.
- 4) Для ускоренія въ осуществленіи планахъ земельнаго преобразованія передъ до созыва Учредительнаго Собранія Комитетомъ должно составить списокъ участковъ крестьянскихъ земель, расположенныхъ на земляхъ 212 статей крестьянскихъ законовъ редакціи «Правды» Всероссийскаго Совета Крестьянскихъ Депутатовъ и опубликованнымъ въ номерѣ 56 статьи «Правды» (Петроградъ, номеръ 56, 10 августа 1917 г.).

О з е м л ѣ .

Вопросъ о землѣ можетъ быть разрѣшенъ только всенародно Учредительнымъ Собраніемъ.

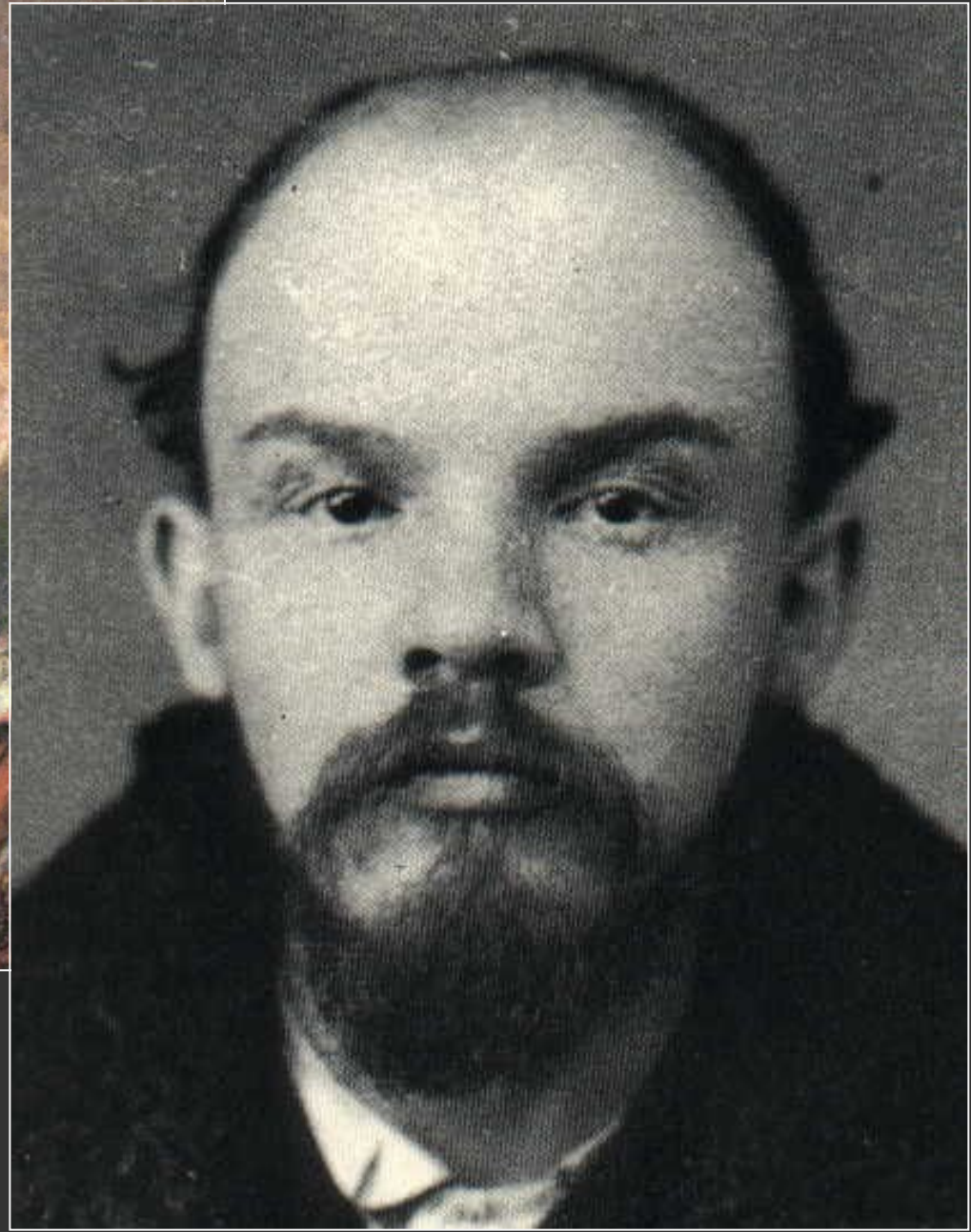
Самое справедливое разрѣшеніе земельного вопроса должно быть таково:

- 1) Присвоить частной собственности на землю собственности народа, путемъ безъ выкупа.

Politický vývoj

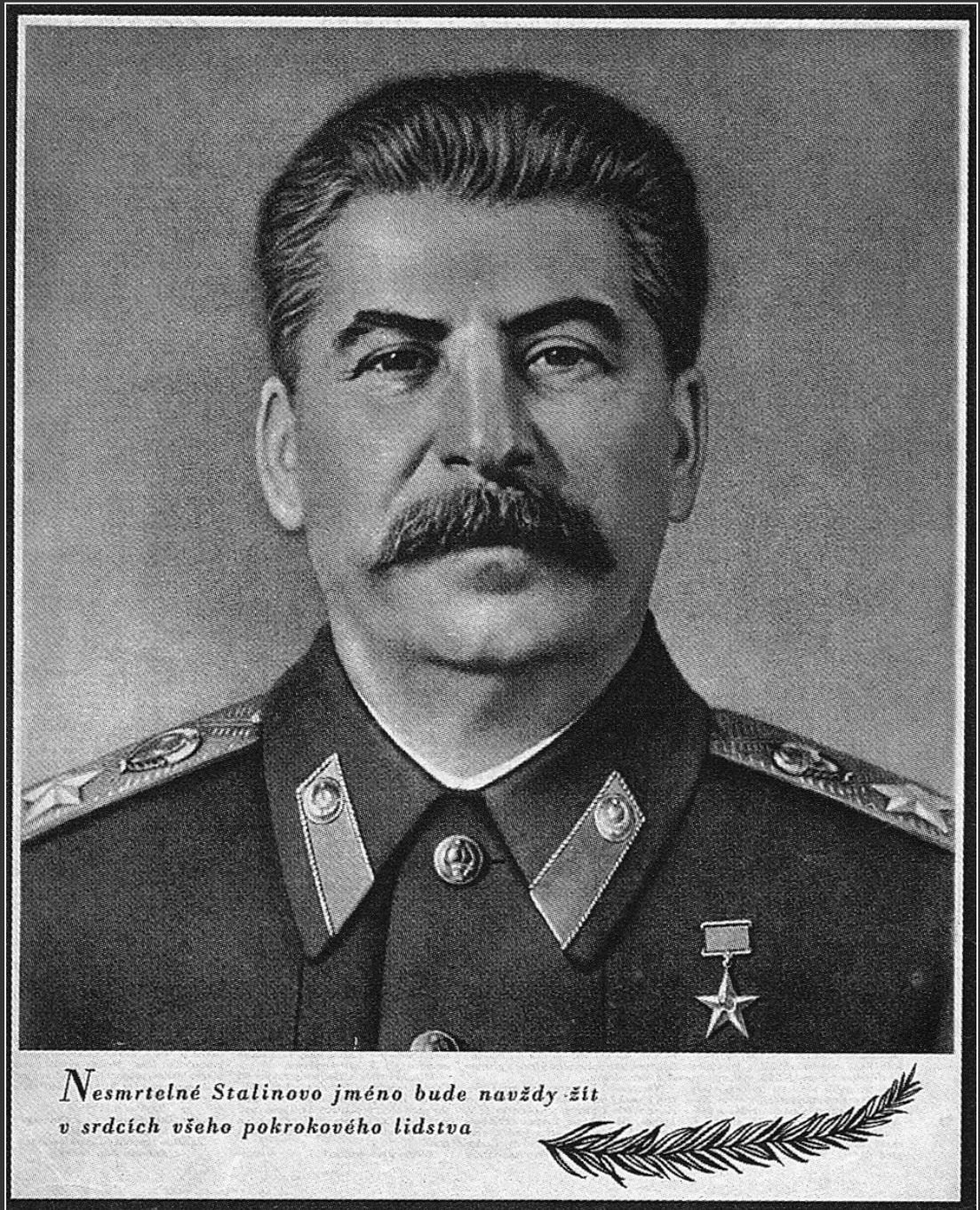
- revoluce a její rozšíření – V. I. Lenin
- samostatné republiky X jedna strana (VKS/b)
- občanská válka a cizí intervence (pol. 1918 – 1920)
- Nová ekonomická politika (NEP)
- upevňování pozice J. V. Stalina
- urychlená industrializace a kolektivizace zemědělství
- politické procesy
- „velká vlastenecká“ válka
- XX. sjezd KSSS (N. S. Chruščov)

V. I. Lenin

Rapallo 1922:
Wirth,
Krasin, Joffe

*Nesmrtelné Stalinovo jméno bude navždy žít
v srdcích všeho pokrokového lidstva*

J. V. Stalin

N. S. Chruščov na XX. sjezdu KSSS

Sovětské pojetí práva

- určující je rozvoj výrobních sil (ekonomické základny) = společenské ekonomické formace
- hybná síla: rozpor mezi výrobními silami a výrobními vztahy
- právo jako součást společenské nadstavby
- právo = výraz vůle vládnoucí třídy
- s přechodem v beztřídní společnosti zanikne
- **X významná úloha v porevoluční etapě**

Petr Stučka

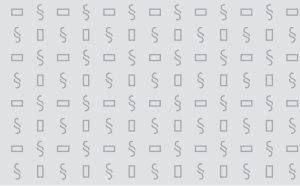
Právo po revoluci

- předrevoluční předpisy ztratily obecnou závaznost, ale podle úvahy soudce je bylo možné aplikovat (X trestní právo)
 - laický prvek v soudnictví
 - revoluční právní vědomí a svědomí soudců
 - usnesení O přesném dodržování zákonů (O revoluční zákonnosti)
- = snaha kodifikovat právo

Právní věda

- P. Stučka (sociologická škola)
 - stručný soubor jednoduchých a obecně srozumitelných předpisů pro krátké přechodné období
- E. B. Pašukanis
 - po krátké době socialistické právo nahradí administrativně technické směrnice
- N. V. Krylenko
 - podřízení práva potřebám diktatury proletariátu = před zákonností preferoval revoluční účelnost
- A. J. Vyšinskij
 - socialistický pozitivismus

Ústavní vývoj

- Ústava RSFSR 1918 (garance občanských práv pouze pracujícím)
- vznik SSSR 1922
 - Deklarace o vzniku SSSR
 - Smlouva o vzniku SSSR
- Ústava SSSR 1924
- Ústava SSSR 1936
- Ústava SSSR 1977

Soviet Union Administrative Divisions, 1989

System sovětského práva

- občanské právo, z něj se oddělilo
 - rodinné právo
 - pracovní právo
 - pozemkové právo
 - kolchozní právo
- trestní právo
- občanské právo procesní
- trestní právo procesní
- (ústavní a správní právo)

Občanské právo

- dekret o půdě = veškerá půda ve vlastnictví státu
- znárodnění (zejména 1917 banky, 1918 velké průmyslové podniky)
- dekret o zrušení dědění (1918)
- prodrazvjorstka (začátek roku 1919)
- deklarace majetkových práv (dekret VÚVV o základních majetkových právech, uznávaných v RSFSR a chráněných zákony a soudy RSFSR)
- občanský kodex (1922) = NEP převedený o paragrafů
 - státní, kolchozní a soukromé vlastnictví

Rodinné právo (1)

- dekretu o občanském sňatku, dětech a vedení matrik 1917
 - sekularizace manželství + zrovnoprávnění manželů + zrovnoprávnění manželských a nemanželských dětí
- dekret o rozvodu 1917
- zákaz osvojení 1918
- kodex zákonů o matrikách, manželském, rodinném a poručenském právu RSFSR 1918
 - zájem dítěte

Rodinné právo (2)

- kodex zákonů o manželství, rodině a poručenství RSFSR 1926
 - i faktická manželství
- 1936 zákaz umělého přerušování těhotenství
- 1944 jen registrovaná manželství + omezení rozvodů
- 1947 zákaz sňatků s cizinci
- Základy zákonodárství SSSR a svazových republik o manželství a rodině 1968
 - ustálení X státní zásahy v zájmu výchovy dítěte

Pracovní právo

- 1917 osmihodinová pracovní doba + zákaz zaměstnávání dětí a noční práce žen a mladistvých + d.
- kodex zákonů o práci 1918
 - pracovní povinnost
 - často nenaplněn
- Kodex zákonů o práci z roku 1922
 - vznik pracovního poměru vázal na uzavření pracovní smlouvy
- ústava 1936
- Základy zákonodárství SSSR a svaz. republik o práci 1970
- ruský kodex 1971 a d.

Trestní právo

- zákaz používat předrevoluční TP
- Zásady TP RSFSR 1919
- Trestní kodex RSFSR 1922
- Trestní kodex RSFSR 1926
 - opatření sociální ochrany
- 1934 zákon o zradě vlasti a usnesení ÚVV o změnách ustanovení trestněprávních kodexů
- Zásady trestního zákonodárství ... 1958
 - zákaz analogie

Pozemkové právo (1)

- říjnový dekret o půdě
 - zrušil soukromé vlastnictví půdy
 - koncepce levých eserů o periodickém přerozdělování půdy
 - půda velkých vlastníků se konfiskovala
 - zakazoval využívat cizí pracovní sílu
- zákon o socializaci půdy z ledna 1918
 - „jakékoliv vlastnictví půdy, nerostného bohatství, vod, lesů a živých sil přírody se v rámci RSFSR ruší navždy“ a půda přechází „do užívání všeho pracujícího lidu“
- **řád o socialistické hospodářsko-technické úpravě půdy a o opatřeních přechodu k socialistickému zemědělství 1919**

Pozemkové právo (2)

■ Pozemkový zákoník 1919

■ uživatelské vztahy

■ období kolektivizace (od roku 1929)

■ usnesení ÚVV a RLK O opatřeních k upevnění socialistické výstavby zemědělství v oblastech hromadné kolektivizace a o boji proti kulactvu

■ 1935 nové Vzorové stanovy

■ stát poskytoval kolchozům půdu bezplatně a na věčné časy

Kolchozní právo (1)

- **řád o socialistické hospodářsko-technické úpravě půdy a o opatřeních přechodu k socialistickému zemědělství 1919 – bez většího efektu**
- **kolektivizace**
 - **usnesení ÚVV a RLK SSSR O kolektivních hospodářstvích (kolchozech) z roku 1927**
 - **1930 = nové Vzorové stanovy zemědělského artělu = hlavní a pak jedinou formou zemědělského družstevnictví kolchozy (+ státní sovchozy)**
 - **zemědělskou technikou disponovaly Státní traktorové stanice (STS)**

Kolchozní právo (2)

- 1935 nové Vzorové stanovy
 - půda kolchozům bezplatně a na věčné časy
- po skončení období kultu osobnosti
 - řídicí orgány přestaly kolchozům direktivně a paušálně nařizovat
 - nové stanovy zemědělského artělu 1956
 - zvýrazňovaly úlohu členských schůzí kolchozníků
 - 1958 OTS – Opravářsko-technické stanice

ВЫ СТОИТЕ НА ПУТИ ПРОЦЕССА КОЛЛЕКТИВИЗАЦИИ
ДЕРЖИ ДИРЕМ КИДАСА НАК КЛАССА.

Děkuji za pozornost!